

О мученицима (- за веру)¹

"Ако је хришћанин, због имена Христовог, вере и љубави Божије, осуђен од безбожника на (казну) огањ или животињама или у руднике, немојте га напустити, већ од труда вашег и вашег зноја (Пост. 3: 19) пошаљите му нешто за храну и да плати војнике, и да олакша и ублажи (невоље), и колико од вас зависи,

1) Одломци из АПОСТОЛСКИХ УСТАНОВА, Књига 5. 1-6, *Les Constitutions apostoliques*, II, Livres III - VI. *Introductio, texte critique, traduction et notes* par M. Metzger, Sources chrétiennes, 329, Paris, 1986. , превео др Радомир Појовић.

Апостолске Установе (АУ) су древни ранохришћански спис. Према резултатима најновијих истраживања АУ нису дело једног писца, већ представљају компилацију неколико ранохришћанских списа која је коначно редигована крајем 4. века, тачније око 380. године. Од познатих древних хришћанских списа који су у целини или делимично ушли у АУ, лако су препознатљиви УЧЕЊЕ ДВАНАЕСТОРИЦЕ АПОСТОЛА (Дидахи) (српски превод са грчког од А. Т. П., *Теолошки погледи 3 - 4* (1987) 235 - 240. Новије критичко издање: *La doctrine des douze apôtres (Didaché)* par W. Rordorf - A. Tuilier, SC 248, Paris 1978.). Затим, спис АПОСТОЛСКО ПРЕДАЊЕ (ТРАДИЦИЈА) и УЧЕЊЕ АПОСТОЛА (*Didascalia Apostolorum*).

АУ су настале у Сирији крајем 4. века, пошто се у њима по први пут помиње слављење Божића на Истоку, које је у Јерусалим уведено после 420. године. Као одређеније место настанка АУ указује се на Антиохију у Сирији, древни град и хришћанску метрополу која је у првим вековима хришћанства имала веома богато и живо предање и велике хришћанске писце и учитеље.

Ближи датум настанка АУ узима се, готово сигурно, време око 380. године, нешто пре Другог Васељенског сабора. Дело не садржи конкретније учење о Духу Светом које је било у центру пажње Другог сабора. Црква се у пракси борила против многобожачког култа и обреда које је цар Теодосије I (379 - 395) и званично забранио државним законом 28. фебруара 381. године.

АУ имају осам (8) књига следеће садржине: 1 - О понашању хришћана, 2 - О црквеној јерархији, 3 - О удовицама, 4 - О сиромашнима, 5 - О мученицима, 6 - О шизми (расколима), 7 - О моралу хришћана и 8 - О благодати, причешћу, рукоположењу и дисциплини. Модерно издање *Апостолских Устанаова: Les Constitutions Apostoliques*, tomes I-III, Livres I - VIII, introduction, texte critique, traduction et notes par M. Metzger, SC 320, 329, 336, Paris, 1985 - 1987.

ваш блажени брат неће настрадати. Јер, ако је неко осуђен у име Господа Бога, он је свети мученик (μαρτυς αγιος), брат Господњи (αδελφος του Κυριου), син Вишњега (υιος του Υψιотου) (Лк. 6: 35), обиталиште Духа Светога преко кога је сваки верни примио светлост славе Јеванђеља када се удостојио да прими непропадљиви венац и сведочанство Христових страдања, и заједницу крви Његове, и да буде усиновљен састрадавањем у смрти Његовој. Због тога сви верни, преко вашег епископа, служите светима вашим имањем и трудом. А онај који нема ништа, нека пости и део дневне хране остави за свете; ако неко има у изобиљу, нека им служи већим даровима, сходно својој моћи; ако хоће, продајући сво богатство, да их ослободи затвора, блажен (μακαριος) ће бити и пријатељ Христов (ψιλος του Χριστου). Јер, ако је савршен онај који, божанским сазнањем, даје свој иметак сиромасима (Мт. 19: 21), утолико је више онај који (чини) за мученике (страдалнике); јер, такав се показује достојан Бога, испуниће вољу Његову (Мт 7: 21) спасавајући оне који су Га исповедили пред царевима и синовима Израиљевим (Дап. 9: 15), и којима је Господ јасно рекао: "Онај који призна мене пред људима, признаћу и ја њега пред Оцем мојим на небесима" (Мт. 10: 32). И ако су они, као што је Христос пред Оцем дао сведочанство, морате и ви посећивати их у затворима; јер ако ви тако чините, биће вам урачунато као страдање; наиме, они су мучеништво искусили, а вама је (мучеништво) придодато као заједничарима (саучесницима) њиховог подвига. Сам Господ се обраћа таквима, говорећи: "Ходите благословени Оца мојега; примите Царство које вам је припремљено од постања света. Јер огладнех, и дадoste ми да једем; ожеднех, и напојисте ме; странац бејах, и примисте ме; наг бејах, и оденусте ме; у тамници бејах, и дођосте ми. Тада ће му одговорити праведници говорећи: Господе, када те видесмо гладна, и нахранисмо? Или жедна, и напојисмо? Кад ли те видесмо странца, и примисмо? Или нага, и оденусмо? Кад ли те видесмо болесна или у тамници, и дођосмо ти? И одговарајући Цар ће им: Заиста вам кажем: кад учинисте једноме од ове моје најмање браће, мени учинисте" (Мт. 25: 34-40). "И ови ће отићи у живот вечни" (Мт. 25: 46).

Али, ако неко, који се сматра да је брат (хришћанин), страда од Злога зато што је починио злочин и осуђен је на смрт као прељубочинац или као убица, одвојте се од њега, да не бисте били оптужени и да нико од вас не буде подозреван као саучесник у саблазни и да не да повода да сви хришћани буду оклеветани због таквих дела; будите далеко од таквих.

Насупрот, они који су Христа ради утамничени од безбожника у затвор или предати на смрт или у окове или у изгнанство, са сваком ревношћу им помажите и ослободите ваше чланове из руку беззаконика. Ако је неко, посећујући их, заробљен и поднео невоље, блажен је, јер је постао заједничар мученика и опонашалац (μυμνητής) страдања Господа Исуса Христа (1. Петр. 5: 1). Јер смо и ми много пута због Христа примили ударце од Кајаве, и Александра и Ане (Дап. 4: 6), али смо остали радосни, радујемо се што смо се удостојили да пострадамо за име нашег Спаситеља (Дап. 5: 41); радујте се због таквих страдања, јер ће те бити блажени у онај дан (Лк. 6: 23).

Оне који су изгнани због вере и који беже из града у град (Мт. 10: 23) због заповести Господње, примите их, старајте се о њима и примите их као страдалнике (мученике), радујући се што сте постали заједничари њиховог прогонства, знајући да су они блажени од Господа. Он је рекао: "Блажени сте ви када вас срамоте, и прогоне вас, и кажу против вас свакојаку рђаву реч, лажући мене ради; радујте се и веселите се, јер је велика ваша плата на небесима, јер су тако прогонили и пророке пре вас" (Мт. 5: 11-12). И опет: "Ако су мене прогнали, и вас ће прогнати" (Јн. 15: 20). И даље: "Ако вас прогнају у овом граду, бежите у други (Мт. 10: 23), јер ћете у овом свету имати жалост (Јн. 16: 33). Јер, предаће вас у синагоге, и пред старешине и цареве изводиће вас мене ради, за сведочанство њима, и који претрпи до краја, тај ће се спасти (Мт. 10: 17-18,22). Јер, онај који је био прогнан због вере, посведочио је Христа и добро се држао; он је заиста човек Божји (1.Тим. 6: 11).

Ако се неко одрекне Христа да га не би људи омрзли, и воли свој живот (Јн. 12: 25) више него Господа, у чијој руци је душа његова (Дан. 5: 23), такав (човек) је бедан, јадан, као проклет и жалостан; он жели да буде пријатељ жуди, а непријатељ Божји, нема никаквог удела са светима, већ са проклетима, будући да жели, уместо Царства благословених, огањ вечни припремљен ђаволу и анђелима његовим (Мт. 25: 34, 41); он је омрзнут, не више од људи, него од Бога је удаљен и одбачен испред лица Његовог. Овоме је Господ овако рекао: "Ко се одрекне мене пред људима и постиди се имена мога, одрећићу се и ја њега и постидећу се пред Оцем мојим на небесима" (Мт. 10: 33). И опет говори својим ученицима, и нама самима, овако: "Ко воли оца или мајку више од мене није мене достојан, и ко воли сина или кћерку више од мене није мене достојан; ко чува живот свој изгубиће га, а ко изгуби живот мене ради, наћи ће га" (Мт. 10: 37-39). Јер каква је корист човеку ако сав свет задобије а души

својој науди? Или какав ће откуп дати човек за душу своју" (Мт.16: 26). И даље: "Не бојте се оних који убијају тело, а душу не могу убити; а више се бојте онога који може и душу и тело погубити у паклу" (Мт. 10: 28).

Онај који изучава неку вештину (занат, уметност) посматра свог учитеља пажљиво како ради свој посао и настоји вешто да га опонаша (имитира) и извршава што му је поверено; ако не поступа тако, значи да још није усавршен у свом послу. А ми, ми имамо учитеља Господа нашег Исуса Христа, и зашто се уподобљавамо Његовом учењу? Он се одрекао одмора, раскоши, славе, богатства, почести, силе освете, мајке и браће, и чак сопственог живота из вере према Оцу и из човекољубља према нама; поднео је не само прогонство и ударце, псовање, ругање, него је чак прикован на Дрво, (Крст), да би преобратио и спасао Јудеје и Јелине (многобожце). Ако се дакле Он одрекао свега ради нас (Лк. 14: 33), није се уплашио Крста, нити избегао смрт, зашто ми сами не опонашамо Његово страдање и не одрекнемо се ради Њега самог нашег живота, јер нам Он даје (снагу) да издржимо? Он је ради нас, а ми ради нас самих, јер Он није имао потребу за нама, док смо ми имали потребу за Његовим милосрђем; Он очекује од нас само искрену и спонтану веру, као што каже Писмо: Ако си праведан, шта ћеш ми дати? Или шта ће примити из твоје руке? Човеку какав си, наудиће твоја злоћа, и сину човечијем (помоћиће) праведност твоја" (Јов. 35: 7-8).

Одрекнимо се (оставимо) дакле, и родитеље, и породицу, и пријатеље, и супруга (гу), и децу, и богатство, и све што имамо за живот (Мт. 14: 26), кад су нам угрозили побожност. Јер треба да се молимо да не паднемо у искушење (Мт. 26: 41); А ако смо на мучеништво (сведочење) позвани, исповедимо драгоцену Име, иако смо због тога кажњени, радујмо се јер трчимо ка бесмртности (επι αναστασιαν). Ако смо прогнани, не будимо растужени, не волимо садашњи век (2. Тим. 4: 10; 1. Јн. 2: 15), нити похвале од људи (Рим. 2: 29), нити славу и част од владалаца, као Јудејци: они се диве делима Господњим, али не верују у Њега из страха од првосвештеника и других управитеља: "Јер више заволе славу људску од славе Божије" (Јн. 12: 42-43). А ми који исповедамо добро исповедање (1. Тим. 6: 12), не спасавамо само себе саме, већ и утврђујемо новопросвећене (неофите, новокрштене) и оне који се поучавају (катихумени, оглашени) да поверују.

А ако одступимо од исповедања (вере) због нечега, и одрекнемо се побожности због слабог карактера и страха од

привремене казне, ми смо, не само отпали од вечне славе, већ ћемо бити, штавише, одговорни за губитак и осталог, и претрпећемо двостуку казну, јер смо нашим одрицањем побудили сумњу, као да је вера коју смо некад исповедили само колебљива наука. Зато, не будимо ни лакоумни ни брзоплети, јер Господ говори: "Молите се да не паднете у искушење, дух је срчан, а тело је слабо" (Лк. 22: 40; Мт. 28: 41). Ако смо поверовали, не обесчашћујмо веру кукавички. Јер ако се неко одрекне своје наде, која је Исус (1. Тим. 1: 1), Син Божји, он се ослобађа привремене смрти; али сутрадан он ће бити оборен на постељу тешком болешћу, сепсом (труљење), или гангреном, или чиром, или тумором, или воденом болешћу, или канцером, он ће убрзо променити и напустити. Хоће ли он моћи задржати (тада) садашња земаљска блага, да ли ће га пратити вечна добра? Још горе! биће подвргнут вечној казни, отићи ће у таму најкрајњу, где ће бити плач и шкргут зуба (Мт. 8: 12; 22: 13).

Онај који се удостојио мучеништва, радоваће се у Господњој радости (Филип 3: 1; 4: 4), јер је стекао скупоецени венац и исповедањем (вером) је отишао из (овог) живота. А ако се ради о оглашеном (катихумен), нека се без жаљења жртвује, јер пострадали за Христа биће за њега још знаменитије Крштење, пошто он стварно подноси смрт са Господом, док други то чине симболично (у тајни Крштења). Нека се он дакле радује што се угледа учитеља, јер је Он заповедио: "Нека сваки буде савршен као његов учитељ" (Лк. 6: 40). Наш учитељ, Господ Исус био је ударан ради нас, поднео је стрпљиво хуљења и увреде, пљување, ћушке, ударце (Мт. 26: 67). После шибања, прикован је на Крст, пио је оцат и жуч (Мт. 26: 67), испунио је све по Писму (Јн. 19: 28), рекао је Богу и Оцу: "У руке твоје предајем дух свој" (Лк. 23: 46). Такође, онај који тражи да буде Његов ученик, нека ревнује да се бори као Он, нека се угледа на Његово трпљење, знајући, ако је од људи стављен у ватру, ништа неће осетити, као и три младића (Дан. 3), или ако неко страда, примиће плату од Бога, ако верује у само једног и истинитог Бога (Јн. 17: 3) и Оца кроз Исуса Христа великог Архијереја (Јевр. 4: 14) Који искупљује душе и избавља подвижнике (Дап. 7: 35, Јевр. 11: 6). Њему слава у векове векова. Амин.